

Konijnen knagen graag op stro en geperst hout

De welzijnsverordening voor konijnen van het Productschap Pluimvee en Eieren (2006) stelt dat commercieel gehouden konijnen de beschikking moeten hebben over hokverrijkingmateriaal. Dat is nodig om aan de knaagbehoefte te voldoen. In opdracht van het PPE en Ministerie van EL&I hebben Jorine Rommers en Ingrid de Jong van de Wageningen UR Livestock Research onderzocht welk verrijkingmateriaal voldoet aan die knaagbehoefte. Zij concluderen dat stro en geperst hout een goede hokverrijking zijn voor het commercieel gehouden konijn.

Jorine Rommers en Ingrid de Jong
Wageningen UR Livestock Research

W

anneer konijnen hun natuurlijke gedrag van knagen niet kunnen uitvoeren, gaan ze afwijkend gedrag vertonen, zoals veelvuldig knagen aan het gaas of aan andere

delen van het hok. Vanuit het oogpunt van welzijn is dat ongewenst. Als konijnen geschikt verrijkingmateriaal wordt aangeboden, wordt wel in die knaagbehoefte voorzien. Daarom kwam vanuit de konijnenhouders de vraag welke producten zij het best kunnen gebruiken als hokverrijking. Ook de Dierenbescherming was geïnteresseerd in deze vraag. Jorine Rommers, onderzoekster aan Wageningen UR, startte haar onderzoek met een uitgebreide literatuurstudie. Daaruit kwam naar voren dat konijnen om in hun knaagbehoefte te voorzien de voorkeur geven aan voer gerelateerde voorwerpen. Een staaf zacht hout lijkt goed te voldoen. Uit diverse studies blijkt dat dankzij het verstrekken van verrijkingmateriaal, minder ongewenst gedrag en agressie wordt gezien. Als naast een blokje hout ook ruwvoer wordt aangeboden, zo bleek uit meerdere studies, hebben konijnen een voorkeur voor dat ruwvoer. Verder is vanuit de literatuur bekend dat konijnen vooral knagen aan het eind van een lichtperiode of in het donker.

De proefopzet

Omdat Nederland niet meer over een speciale proefaccommodatie voor konijnen beschikt, werd het onderzoek uitgevoerd op een 200 voedsters tellend commercieel bedrijf. De proef is gedaan met 80 individueel gehuisveste zogende voedsters. Deze voedsters zaten in zo-

noemde verrijkte kooien met een hoogte van 60 cm en voorzien van een plateau waardoor de voedster twee weken na het jongen weg kan van haar kroost wanneer deze uit de nestkast komen. Dit is conform de natuurlijke behoefte van konijnen. Pas rond de leeftijd van vijf weken kunnen de jongen ook op het plateau gaan zitten. De 80 dieren werden voor de proef verdeeld in vijf groepen van 16 voedsters. Er werden gedurende twee opeenvolgende rondes waarnemingen gedaan om ook idee te krijgen van gewinning aan verrijkingmateriaal. De voedsters kregen 12 uur per dag kunstlicht en werden met een automatisch voedersysteem gevoerd.

Vijf groepjes van ieder 16 voedsters werden als volgt samengesteld: een positieve controlegroep met aanbod van stro; een negatieve controlegroep zonder hokverrijking; een groep met een vurenhouten blokje (in de praktijk veel gebruikt als verrijkingmateriaal); een groep met een blokje geperst hout (miscanthushout, op de markt gebracht als verrijkingmateriaal) en een superstimulusgroep die zowel stro als een vurenhouten blokje kreeg.

Deze vijf verschillende behandelingen zijn telkens verdeeld over vijf naast elkaar liggende hokken.

De waarnemingen

Er werden gedragsobservaties aan de konijnen gedaan en er werd gekeken naar het verbruik van het verrijkingmateriaal. De observaties van het gedrag werden in de eerste vier weken na het werpen gedaan van 15.00 tot 18.30 uur (het licht ging uit om 19.00 uur) en dat gedurende twee rondes. De tweede ronde is meegenomen in het

HOUTBLOKKEN

In het onderzoek is gekeken van welk knaagmateriaal het meeste gebruik wordt gemaakt.

Foto: Wageningen UR

onderzoek om zodoende ook een idee te krijgen van een eventuele gewinning aan verrijkingmateriaal.

Twee waarnemers hebben op twee middagen per week elke 4 minuten de gedragingen van de voedsters gescoord. Daarbij werd gekeken naar normale gedragingen als eten, drinken en rusten. En daarnaast ook naar gedragingen met het verrijkingmateriaal, zoals snuffelen, knagen en eten. Afwijkend gedrag, waaronder knagen aan het hok en graven op de gaasbodem door gebrek aan adequaat substraat, werd ook gescoord. Naast de observaties werd het verbruik van verrijkingmateriaal wekelijks gescoord op basis van de mate van afknagen. Er werden 4 categorieën gemaakt: score 0 = niet aangeknaagd; score 1 = < 10% weggeknaagd; score 2 = 10-25% weggeknaagd; score 3 = 25-50% weggeknaagd en score 4 = > 50% weggeknaagd.

De uitkomsten

Het blijkt dat konijnen circa 60 procent van hun tijd rusten. In de groep die hout en stro tegelijk kreeg aangeboden, waren de dieren het meest bezig met het aangeboden materiaal. Het viel wel op in deze groep dat vooral het stro werd gebruikt en niet het vurenhouten blokje. Het vurenhouten blokje werd ook in de groep waar dit alleen werd aangeboden nauwelijks aangeraakt. De groep met alleen stro maakte evenveel gebruik van het materiaal als de groep die alleen het geperste hout kreeg aangeboden.

In vergelijking met de eerste worp werd in de tweede worp evenveel tijd besteed aan het verrijkingmateriaal. Stro en geperst hout zijn dus in beide worpen het meest geliefde materiaal gebleken en vurenhout het minst. Deze waarneming werd bevestigd bij de scores van het verbruik van het materiaal. Het geperste hout werd van de vaste materialen het meest gebruikt, terwijl het vurenhout nauwelijks was aangeknaagd.

Conclusies

Van het aangeboden verrijkingmateriaal werd het stro het meest gebruikt door de voedsters. Het geperste blokje hout werd vervolgens het meest gebruikt. Het aangeboden vurenhouten blokje werd nauwelijks benut door de konijnen. In de tweede worp werd het stro en geperste hout als even aantrekkelijk gezien als in de eerste worp, dus het aangeboden verrijkingmateriaal was blijvend aantrekkelijk voor de voedsters.

Contact

dr. ing. Jorine Rommers
T 0320-293509
E jorine.rommers@wur.nl

dr. ir. Ingrid de Jong
T 0320-238192
E ingrid.dejong@wur.nl

Dit onderzoek is gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in het kader van het beleidsondersteunend onderzoek, BO-12.02-002 Dierenwelzijn, projectnummer 028 en mede gesubsidieerd door het Productschap Pluimvee en Eieren.

Irma van Kreijl, secretaris Nederlandse Organisatie van Konijnenhouders

“Als sector vinden we het bijzonder fijn dat er nu een positieflijst is met verrijkingmateriaal. Zo kan de praktijk actief bijdragen aan het verbeteren van het welzijn van het commercieel gehouden konijn. We vragen ons nog af of het aanbieden van verrijkingmateriaal bijdraagt aan een betere diergezondheid.”